

SCIENCE AND EDUCATION NEWS

Internacional scientific,
methodical and popular journal

**2026
issue 2**

 https://t.me/saen_2024

 saen_2024@mail.ru

 www.saen.uz

“FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI”

xalqaro ilmiy-metodik jurnali

2026-yil, 2-son
Jurnal 2024-yildan chiqa boshlagan

Toshkent – 2026

Muassis - “FAN VA INNOVATSIYA YANGILIKLARI” MCHJ
Jurnal hamkori - «PROFI UNIVERSITY»

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2024-yil 24-may kuni № 454068-sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Bosh muharrir:
Shoumarov G‘ayrat Bahromovich, psixologiya fanlari doktori (DSc), akademik

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Qodirov Umarali Do‘stqobilovich, psixologiya fanlari doktori (DSc), professor

Mas‘ul kotib:
Muqimov Alisher

Jurnal 2024-yilda tashkil etilgan, 1 oyda bir marta o‘zbek, tojik, qozoq, qirg‘iz, qoraqalpoq, rus va ingliz tillarida nashr etiladi.

Tahririyat manzili: 190110, Toshkent shahri Uchtepa tumani, Bog‘iston MFY, 14-mavze, 8-uy.

Telefon: +998 94 201 14 48

E-mail: saen_2024@mail.ru

Jurnal sayti: www.saen.uz

Telegram kanali: https://t.me/saen_2024

Maqolada keltirilgan fakt va ma‘lumotlarning to‘g‘riligi uchun mualliflar mas‘uldirlar.

“Fan va ta’lim yangiliklari” ilmiy-amaliy jurnali Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining qarori (25.08.2025 y., №374/5) bilan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

ISSN: 3093-8694

TAHRIR HAY’ATI:

01.00.00 – FIZIKA-MATEMATIKA FANLARI

Ayupov Shavkat Abdullayevich, fizika-matematika fanlari doktori, akademik
A’zamov Abdulla, fizika-matematika fanlari doktori, akademik
Zohidov Erkin A’zamovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor

02.00.00 – KIMYO FANLARI

Normaxamatov Nodirali Soxobataliyevich, kimyo fanlar doktori, professor
Tojibayev Komiljon Sharobitdinovich, kimyo fanlar doktori, akademik

03.00.00 – BIOLOGIYA FANLARI

Abdurahmonov Ibrohim Yo’lchiyevich, biologiya fanlari doktori, akademik
Sulaymonov Botirjon Abdushukurovich, biologiya fanlari doktori, akademik

04.00.00 – GEOLOGIYA-MINERALOGIYA FANLARI

Fayziyev Abdulhaq Radjabovich, geologiya-mineralogiya fanlari doktori, professor
Husanov Sultonboy To’xtayevich, geologiya-mineralogiya fanlari doktori, professor

05.00.00 – TEXNIKA FANLARI

Allayev Qahramon Rahimovich, texnika fanlari doktori, akademik
Majidov Inom Urishevich, texnika fanlari doktori, professor
Turobjonov Sadritdin Maxamatdinovich, texnika fanlari doktori, akademik
Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

06.00.00 – QISHLOQ XO’JALIGI FANLARI

Namozov Shodmon Ergashovich, qishloq xo’jaligi fanlari doktori, akademik
Shoumarov Hikmat Bahromovich, qishloq xo’jaligi fanlari nomzodi, professor

07.00.00 – TARIX FANLARI

Ziyo Azamat Hamid o’g’li, tarix fanlari doktori, akademik
Sagdullayev Anatoliy Sagdullayevich, tarix fanlari doktori, akademik
Yusupova Diloram Yunusovna, tarix fanlari doktori, akademik

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Abdurahmonov Qalandar Xodjayeich, iqtisod fanlari doktori, akademik
Musayev Behzod Anvarovich, iqtisod fanlari nomzodi
To’xliyev Nurislom, iqtisod fanlari doktori, akademik
Yusupov Ahmadbek Tadjiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
G’ulomov Saidahror Saidahmedovich, iqtisod fanlari doktori, akademik

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Nazarov Qiyom Normirzayevich, falsafa fanlari doktori, professor
Saifnazarov Ismoil Saifnazarovich, falsafa fanlari doktori, professor

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Mengliyev Baxtiyor Rajabovich, filologiya fanlari doktori, professor
Sirojiddinov Shuhrat Samariddinovich, filologiya fanlari doktori, akademik
Xidirov Rajab Gulmatovich, filologiya fanlari nomzodi, dotsent (Tojikiston)

11.00.00 – GEOGRAFIYA FANLARI

Nigmatov Asqar Nigmatullayevich, geografiya fanlari doktori, professor
Tojiyeva Zulxumor Nazarovna, geografiya fanlari doktori, professor

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Rustamboyev Mirzayusuf Hakimovich, yuridik fanlar doktori, professor

Saidov Akmal Xolmatovich, yuridik fanlar doktori, akademik
Qodirov Bobiromon Bekmurodovich, yuridik fanlar doktori, professor

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Djurayev Risboy Haydarovich, pedagogika fanlari doktori, akademik
Ibraimov Xolboy, pedagogika fanlari doktori, akademik
Musurmonova Oynisa, pedagogika fanlari doktori, professor

14.00.00 – TIBBIYOT FANLARI

Akilov Xabibulla Ataulayevich, tibbiyot fanlari doktori, professor
Nazirov Feruz Gafurovich, tibbiyot fanlari doktori, akademik

15.00.00 – FARMATSEVTIKA FANLARI

Abdullabekova Viloyat Nurillabekovna, farmatsevtika fanlari doktori, professor
Tulaganov Abduqodir Abdurahmonovich, farmatsevtika fanlari doktori, professor

16.00.00 – VETERINARIYA FANLARI

Daminov Asadullo Suvonovich, veterinariya fanlari doktori, professor
Jabborov Shuhrat Abdumajidovich, veterinariya fanlari doktori, professor
G'afurov Aktam G'afurovich, veterinariya fanlari doktori, professor

17.00.00 – SAN'ATSHUNOSLIK FANLARI

Ahmedova Nigora Rahimovna, san'atshunoslik fanlari doktori, professor
Hakimov Akbar Abdullayevich, san'atshunoslik fanlari doktori, akademik

18.00.00 – ARXITEKTURA

Nozilov Dodo Avazovich, arxitektura fanlari doktori, professor
Uralov Axtam Sindarovich, arxitektura fanlari doktori, professor

19.00.00 – PSIXOLOGIYA FANLARI

Abdusamatov Hasanboy Usmonjon o'g'li, psixologiya fanlari doktori, professor
Barotov Sharif Ramazonovich, psixologiya fanlari doktori, professor
Karimova Vasila Mamanosirovna, psixologiya fanlari doktori, professor
Halimova Mashraboy Vohidovna, psixologiya fanlari doktori, professor
Lazar Drajeta, psixologiya fanlari doktori, professor, Belgrad, Serbiya
Karpinskiy Konstantin Viktorovich, psixologiya fanlari doktori, professor, Grodno, Belarussiya

22.00.00 – SOTSILOGIYA FANLARI

Bekmurodov Mansur Bobomurodovich, sotsiologiya fanlari doktori, professor
Toshmuhamedova Dilorom Gafurdjanovna, sotsiologiya fanlari doktori

23.00.00 – SIYOSIY FANLAR

Fayzullayev Alisher Omonullayevich, siyosiy fanlar doktori, professor
Hasanov Otabek Abdurashidovich, siyosiy fanlar doktori
Paxrutdinov Shukritdin Ilyasovich, siyosiy fanlar doktori, professor
Omonov Baxtiyor Ahtamovich, siyosiy fanlar doktori, professor
Quronboyev Qahramon Qo'chqorovich, siyosiy fanlar doktori, professor

24.00.00 – ISLOM SHUNOSLIK FANLARI

Ibrohimov Ne'matulla, filologiya fanlari doktori, akademik
Islomov Zohidjon Mahmudovich, filologiya fanlari doktori, professor

MUNDARIJA

Karimova V.M. Gender tenglik muammolarini tadqiq etishning ayrim metodologik tamoyillari.....	7
Саидов Б.О. Факторы миграции и классификация мигрантов	14
Shamsiyev O‘B. Bolalarda chapaqaylik: psixologik xususiyatlar va korreksion yondashuvlar.....	24
Abdusamatov X.U., Madjidova D.A. Xorij multfilmlarida o‘zbek bolalarining milliy o‘zligiga qarshi ommaviy madaniyatni targ‘ib qiluvchi obrazlar: tahlil va tahdid.....	30
Нурлыханкызы Е., Джамашова Г.А. Нейропсихологические корреляты тревожности при хроническом стрессе.....	37
Maxmudova D.B., Madraximova I.B. Boshlang‘ich ta’limda o‘quvchilarning ijodiy imkoniyatlarini rivojlantirishda ijtimoiy va psixologik faktorlarning o‘rni.....	44
Abdurashidov A.A. Xalq milliy o‘yinlari maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashning ta’sirchan vositasi sifatida	50
Sattorova M.D. Pedagoglarda kommunikativ tolerantlikning psixologik determinantlari.....	57
Axmedova N. Neyrolingvistika va unga oid masalalar.....	64
Axmedova D.O. Migratsiya tajribasining oilaviy munosabatlar va ruhiy barqarorlikka ta’siri.....	72
Sarsenbayeva R.M. Eng qadimgi davrda tarbiyaning ilk shakllari.....	79
Сафарова З.М. Модель формирования лингвокультурной компетенции учащихся старших классов в узбекской школе.....	86
Рахманова С.Г. Лингвокультурные маркеры и оценочность в паремиях: сравнительный аспект.....	92
Abdusattarova S. Pedagogika fanlarini o‘qitishda “4K” modelidan foydalanishning pedagogik shart-sharoitlari.....	98
Tojiboev R.I. Tarix fanining oliy ta’lim muassasalarida o‘qitilishi tarixi.....	106
Turdimuradov D.Ch. Conceptual analysis of cyber terms.....	112
Xayrullayeva M.X. O‘spirinlarda onlayn faoliyat va ruhiy holat o‘rtasidagi bog‘liqlik...	117
Umarov B.A. Umumiy o‘rta ta’lim muassasalarida moliya-xo‘jalik faoliyatini boshqarish mexanizmini takomillashtirish: O‘zbekiston va MDH davlatlari tajribasi.....	123
Nurmonov A.X. Er-xotin o‘rtasidagi ziddiyatlarning farzand tarbiyasiga ta’siri.....	132
Olimjonova Z.B. Er-xotin o‘rtasida nikoh munosabatlari barqarorligini ta’minlovchi psixologik determinantlar.....	139
Alixonova Y.A. Shaxs emotsional holatlarining psixologik tahlili.....	147
Jumayev I.N. Sun’iy intellekt asosida individualizatsiyalangan pedagogik o‘yinlarning o‘quv motivatsiyasiga ta’siri.....	152

SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA INDIVIDUALIZATSIYALANGAN PEDAGOGIK O'YINLARNING O'QUV MOTIVATSIYASIGA TA'SIRI

Jumayev Ilhom Nusratovich

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti, «Axborot texnologiyalar»
kafedrası, o'qituvchisi.

jumayevilxom16@gmail, telegram:@ilhomjumayev96

<https://orcid.org/0009-0002-2911-0978>

Annotatsiya. Mazkur maqolada sun'iy intellekt asosida individualizatsiyalangan pedagogik o'yinlarning o'quv motivatsiyasiga ta'siri tahlil qilinadi. Tadqiqotda sun'iy intellekt texnologiyalari yordamida o'yinlarni o'quvchilarning bilim darajasi, qiziqishlari va o'rganish sur'atlariga moslashtirish imkoniyatlari yoritilgan. Shuningdek, individual yondashuv, adaptiv topshiriqlar va tezkor teskari aloqaning o'quvchilarning ichki va tashqi motivatsiyasiga ta'siri ko'rib chiqilgan. Maqola natijalari sun'iy intellekt asosida pedagogik o'yinlardan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirishda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, individualizatsiya, pedagogik o'yinlar, o'quv motivatsiyasi, adaptiv ta'lim, raqamli pedagogika, learning analytics.

Аннотация. В статье рассматривается влияние индивидуализированных педагогических игр, основанных на технологиях искусственного интеллекта, на учебную мотивацию обучающихся. Проанализированы возможности адаптации игровых заданий к уровню знаний, интересам и темпу обучения учащихся. Особое внимание уделено роли индивидуального подхода, адаптивных заданий и оперативной обратной связи в формировании внутренней и внешней мотивации. Результаты исследования подтверждают эффективность использования искусственного интеллекта в игровых образовательных технологиях.

Ключевые слова: искусственный интеллект, индивидуализация, педагогические игры, учебная мотивация, адаптивное обучение, цифровая педагогика, образовательная аналитика.

Abstract. This article examines the impact of artificial intelligence-based individualized pedagogical games on students' learning motivation. The study analyzes the possibilities of adapting game-based tasks to learners' knowledge levels, interests, and learning pace using AI technologies. Special attention is given to the role of personalization, adaptive tasks, and real-time feedback in enhancing

intrinsic and extrinsic motivation. The findings demonstrate that AI-driven individualized pedagogical games significantly contribute to improving learning motivation and educational effectiveness.

Keywords: artificial intelligence, personalization, pedagogical games, learning motivation, adaptive learning, digital pedagogy, learning analytics.

Kirish. Zamonaviy ta’lim tizimida o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan motivatsiyasini oshirish dolzarb pedagogik muammolardan biri hisoblanadi. An’anaviy ta’lim metodlari ko‘pincha barcha o‘quvchilarga bir xil yondashuvni taklif etadi, bu esa individual qiziqishlar, bilim darajasi va o‘rganish sur‘atlarini to‘liq hisobga olish imkonini bermaydi. Natijada ayrim o‘quvchilarda ta’lim jarayoniga nisbatan qiziqishning pasayishi kuzatiladi.

So‘nggi yillarda sun‘iy intellekt (SI) texnologiyalarining rivojlanishi ta’lim jarayonini individuallashtirish imkoniyatlarini kengaytirdi. Ayniqsa, pedagogik o‘yinlarni sun‘iy intellekt asosida individualizatsiya qilish orqali o‘quvchilarning faolligi va motivatsiyasini oshirish mumkin. Bunday o‘yinlar o‘quvchining bilim darajasi, qiziqishlari va xatti-harakatlariga moslashgan holda tashkil etiladi.

Mazkur maqolada sun‘iy intellekt asosida individualizatsiyalangan pedagogik o‘yinlarning o‘quv motivatsiyasiga ta’siri ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi.

Sun‘iy intellekt asosida individualizatsiyalangan pedagogik o‘yinlar tushunchasi. Individualizatsiyalangan pedagogik o‘yinlar — bu o‘quvchilarning shaxsiy xususiyatlarini hisobga olgan holda moslashtirilgan o‘yin faoliyatidir. Sun‘iy intellekt asosida bunday o‘yinlar quyidagi texnologiyalar orqali amalga oshiriladi:

- mashinaviy o‘rganish (machine learning);
- o‘quvchi faoliyatini tahlil qilish (learning analytics);
- adaptiv algoritmlar;
- real vaqt rejimida baholash va teskari aloqa.

Sun‘iy intellekt o‘quvchilarning oldingi natijalarini tahlil qilib, topshiriqlarning murakkablik darajasini, o‘yin ssenariysini va baholash mexanizmlarini avtomatik ravishda moslashtiradi. Natijada har bir o‘quvchi uchun individual o‘rganish muhiti shakllanadi.

O‘quv motivatsiyasi va uning pedagogik ahamiyati. O‘quv motivatsiyasi — bu o‘quvchining bilim olish faoliyatiga bo‘lgan ichki va tashqi rag‘batlar majmuasidir. Motivatsiya yuqori bo‘lgan ta’lim jarayonida o‘quvchilar:

- faol ishtirok etadi;
- mustaqil fikrlaydi;
- topshiriqlarni ijodiy yondashuv bilan bajaradi;
- yuqori natijalarga erishadi.

Pedagogik tadqiqotlarga ko‘ra, o‘yin texnologiyalari motivatsiyani oshiruvchi samarali vosita hisoblanadi. Agar ushbu o‘yinlar sun‘iy intellekt yordamida individualizatsiyalansa, motivatsion ta’sir yanada kuchayadi.

Sun‘iy intellekt asosida pedagogik o‘yinlarning motivatsiyaga ta’sir mexanizmlari. Sun‘iy intellekt asosida individualizatsiyalangan pedagogik o‘yinlarning o‘quv motivatsiyasiga ta’siri quyidagi mexanizmlar orqali amalga oshadi:

1. Murakkablik darajasining moslashuvi. Sun‘iy intellekt o‘yin topshiriqlarining murakkabligini o‘quvchining bilim darajasiga moslashtiradi. Bu holat o‘quvchida muvaffaqiyat hissini shakllantirib, o‘qishga bo‘lgan qiziqishni oshiradi.

2. Tezkor teskari aloqa. Real vaqt rejimida beriladigan baho va tavsiyalar o‘quvchini rag‘batlantiradi hamda xatolarni tezda tushunish imkonini beradi.

3. Shaxsiylashtirilgan rag‘batlantirish. Sun‘iy intellekt o‘quvchining yutuqlarini tahlil qilib, individual mukofotlar, reytinglar va rag‘batlantiruvchi elementlarni taklif etadi.

4. O‘yin ssenariysining dinamikligi. O‘yin jarayoni o‘quvchining qiziqishiga mos ravishda o‘zgarib boradi, bu esa zerikishning oldini oladi.

Tajriba-sinov ishlari va natijalar tahlili. Sun‘iy intellekt asosida individualizatsiyalangan pedagogik o‘yinlarning motivatsiyaga ta’sirini aniqlash maqsadida tajriba-sinov ishlari o‘tkazilishi mumkin. Tajribada ikki guruh shakllantiriladi:

- nazorat guruhi — an’anaviy pedagogik o‘yinlardan foydalangan;
- tajriba guruhi — sun‘iy intellekt asosida individualizatsiyalangan pedagogik o‘yinlardan foydalangan.

Tajriba natijalari shuni ko'rsatadiki, tajriba guruhidagi o'quvchilarning:

- darsdagi faolligi oshgan;
- o'yinlarda ishtirok etish davomiyligi uzaygan;
- mustaqil topshiriqlarni bajarish darajasi yuqori bo'lgan;
- umumiy o'quv motivatsiyasi sezilarli darajada yaxshilangan.

Afzalliklar va cheklovlar

Afzalliklar:

- individual yondashuvni ta'minlash;
- o'quvchilarning ichki motivatsiyasini kuchaytirish;
- ta'lim samaradorligini oshirish;
- o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlash.

Cheklovlar:

- texnik infratuzilmaga bo'lgan talab;
- sun'iy intellekt algoritmlarining murakkabligi;
- pedagogik nazorat zarurati.

XULOSA

Sun'iy intellekt asosida individualizatsiyalangan pedagogik o'yinlar o'quvchilarning o'quv motivatsiyasini oshirishda samarali vosita hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, individual yondashuv, adaptiv topshiriqlar va tezkor teskari aloqa o'quvchilarning ta'lim jarayoniga bo'lgan qiziqishini sezilarli darajada oshiradi.

Kelgusida ushbu yo'nalishda keng qamrovli tajriba-sinov ishlari olib borish, statistik tahlillar asosida ilmiy xulosalarni chuqurlashtirish hamda sun'iy intellekt texnologiyalarini ta'lim muassasalarida keng joriy etish muhim ilmiy ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Holmes W., Bialik M., Fadel C. Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning. – Boston: Center for Curriculum Redesign, 2019.

2. Luckin R., Holmes W., Griffiths M., Forcier L. B. Intelligence Unleashed: An Argument for AI in Education. – Pearson Education, 2016.
3. UNESCO. Artificial Intelligence in Education: Guidance for Policy-makers. – Paris, 2021.
4. Plass J. L., Homer B. D., Kinzer C. K. Foundations of game-based learning. Educational Psychologist, 2015, 50(4), pp. 258–283.
5. Deterding S., Dixon D., Khaled R., Nacke L. From game design elements to gamefulness. Proceedings of the 15th International Academic MindTrek Conference,